

ศึกษาและปฏิบัติธรรม

ครั้งที่ ๖๘ อิทปปัจจยตาปฏิบัติสมุปบาท ตอนที่ ๗

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

อ.สุธีร์ ทุมทอง

๑. ความสำคัญ
๒. สิ่งที่ควรทราบเกี่ยวกับปัจจัยสมุปบาท
๓. ปัจจัยสมุปบาทที่เกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติธรรม

๔. แจกแจงขยายความหลักปรัชญาสมุปบาท

๔.๑ แบบทั่วไป

ปฏิจจสมุปปาทำ โว ภิกขเว เทเสสุสามิ วิภชีสุสามิ,
ตัม สุณณถ, สาธุกัม มนสิกโรถ, ภาสีสุสามิ.

สํ.นํ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

กตโม จ ภิกขเว **ปฏิจจสมุปปาโท** ?

(๑) อวิชชาปัจจัย ภิกขเว สงขาร่า, (๒) สงขารปัจจัย วิญญาณ์,
(๓) วิญญาณปัจจัย นามรูป, (๔) นามรูปปัจจัย สฬายตน์,
(๕) สฬายตน์ปัจจัย ผสุโส, (๖) ผสุสปัจจัย เวทนา,
(๗) เวทนาปัจจัย ตณหา, (๘) ตณหาปัจจัย อุปาทน,์
(๙) อุปาทนปัจจัย ภโว, (๑๐) ภวปัจจัย ชาติ,
(๑๑) ชาติปัจจัย ชรามรณ โสกปริเทวทุกขโทมนสสุปปายาสา สมภวนติ;
เอวเมตสฺส **เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมุทโย** โหติ.

สํ.นํ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๑๒) กตมญจ ภิกขเว **ชรามรณ** ?

ยา เตสํ เตสํ สत्तํ ตมฺหิ ตมฺหิ สत्ตนิกาเย ชรา จีรณตา
ขณฺฑิจํ ปาลิจํ วลิตฺตจตา อายุโน สํหานิ อินฺทฺริยานํ ปรีปาโก,
อํ วุจฺจติ **ชรา**.

สํ.น. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

กตมณฺจ ภิกฺขเว มรณํ ?

ยา เตสํ เตสํ สत्ตํ ตมฺหา ตมฺหา สत्ตนิกายา จุติ จวนตา

ภะโท อนฺตรธานํ มจฺจุ มรณํ กาลกิริยา ขนฺธานํ ภะโท

กเพวรสฺส นิภะโป จีวิตินฺทริยสฺส อุปฺปะเชโท,

อิทํ วุจฺจติ **มรณํ**. อิติ อยฺมจ ชรา อิทํ จ มรณํ;

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว **ชรามรณํ**.

สํ.นิ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๑๑) กตมา จ ภิกขเว **ชาติ** ?

ยา เตสํ เตสํ สत्तํ ตมฺหิ ตมฺหิ สत्ตนิกาเย ชาติ สยฺหาติ

โองฺกนฺติ นิพฺพตฺติ อภินิพฺพตฺติ ขนฺธํ ปาตุภาโว

อายตนาณํ ปฏฺฐิตาโก;

อํ วุจฺจติ ภิกขเว ชาติ.

สํ.นิ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๑๐) กตโม จ ภิกฺขเว **ภโว** ?

ตโยเม ภิกฺขเว ภวา: กามภโว รูปภโว อรูปภโว;

อโย วุจฺจติ ภิกฺขเว ภโว.

สํ.น. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๕) กตมณฺจ ภิกฺขเว **อุปาทานํ** ?

จตุตตาริমানิ ภิกฺขเว อุปาทานานิ: กามุปาทานํ ทิณฺณอุปาทานํ

สีลพฺพตฺตูปาทานํ อตฺตวาตฺตูปาทานํ;

อิทํ วุจฺจตี ภิกฺขเว อุปาทานํ.

คํ.น. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๘) กตมา จ ภิกขเว **ตณฺหา** ?

นยิเม ภิกขเว ตณฺหากายา: รูปตณฺหา สทฺทตณฺหา คณฺธตณฺหา
รสตณฺหา โผฏฺฐพฺพตณฺหา ฆรมฺมตณฺหา;
อัยํ วุจฺจติ ภิกขเว ตณฺหา.

สํ.นํ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๗) กตมา จ ภิกฺขเว **เวทนา** ?

ฉยิเม ภิกฺขเว เวทนากายา: จกฺขุสมฺปยุสฺสา เวทนา

โสตสมฺปยุสฺสา เวทนา ฆานสมฺปยุสฺสา เวทนา

ชีวหาสมฺปยุสฺสา เวทนา กายสมฺปยุสฺสา เวทนา

มโนสมฺปยุสฺสา เวทนา; อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว เวทนา.

สํ.นิ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๖) กตโม จ ภิกฺขเว **ผลฺโส** ?

นฺยิเม ภิกฺขเว ผลฺสกาเย: จกฺขุสมฺผลฺโส โสตสมฺผลฺโส
ฌานสมฺผลฺโส จิหวาสมฺผลฺโส กายสมฺผลฺโส มโนสมฺผลฺโส;
อโย วุจฺจติ ภิกฺขเว ผลฺโส.

สํ.นํ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๕) กตมณฺจ ภิกฺขเว สพายตนํ ?

จกฺขายตนํ โสตายตนํ ฆานายตนํ จิวฺหายตนํ กายายตนํ มนายนฺตํ;
อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สพายตนํ.

สํ.นํ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๔) กตมณฺจ ภิกฺขเว **นามรูป** ?

เวทนา สลฺยณา เจตนา ผสฺโส มนสิกาโร; อิทํ วุจฺจติ นามํ.

จตุตาโร จ มหาภูตา จตฺตุนฺนณฺจ มหาภูตานํ อุปาทายรูป;

อิทํ วุจฺจติ รูป. อิติ อิทณฺจ นามํ อิทณฺจ รูป;

อิทํ วุจฺจติ ภิกฺขเว นามรูป.

สํ.นิ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๓) กตมณฺจ ภิกฺขเว **วิญฺญาณํ** ?

นฺยิเม ภิกฺขเว วิญฺญาณกฺขา: จกฺขุวิญฺญาณํ โสตวิญฺญาณํ
ฆานวิญฺญาณํ ชิวหาวิญฺญาณํ กายวิญฺญาณํ มโนวิญฺญาณํ;
อิทํ วุจฺจตี ภิกฺขเว วิญฺญาณํ.

สํ.นํ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๒) กตเม จ ภิกฺขเว **สงฺขารา** ?

ตโยเม ภิกฺขเว สงฺขารา: กายสงฺขารो วจีสงฺขารो จิตฺตสงฺขารो;
อิเม วุจฺจนฺติ ภิกฺขเว สงฺขารา.

สํ.นိ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

(๑) กตมา จ ภิกขเว **อวิชา** ?

ยัม โข ภิกขเว ทุกฺเข อณฺดาณํ ทุกฺขสมุทฺเต อณฺดาณํ
ทุกฺขนิโรธเ อณฺดาณํ ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย อณฺดาณํ;
อยมํ วุจฺจติ ภิกขเว อวิชา.

สํ.นํ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

๔.๑ แบบทั่วไป

อิติ โข ภิกขเว อวิชชาปจฺจยา สงฺขารํ, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ ...

เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส สมฺมตฺโต โหติ.

อวิชฺชาเย เตวฺว อเสสวिरาคนิโรธา สงฺขารนิโรโธ,

สงฺขารนิโรธา วิญฺญาณนิโรโธ ...

เอวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นิโรโธ โหติ.

สํ.นํ. ๑๖/๒ วิภังคสูตร

สวัสดีครับ

